

Valjakkohiihto

Suomen Palveluskoiraliitto ry:n hallituksen hyväksymät 13.3.2024.

Hyväksytty Kennelliitossa 6.5.2024.

Ohjeet tulevat voimaan 7.5.2024.

Kokeen tarkoitus

Valjakkohiihto on koe, jossa mitataan koiran ja ohjaajan kestävyyttä ja nopeutta kulkea merkittyä latua.

Luokat ja osallistumisoikeus

Luokka A: Osallistumisoikeuden alaikäraja 15 kk viimeisenä koepäivänä. Avoin kaikille roduille.

Luokka B: Osallistumisoikeuden alaikäraja 15 kk viimeisenä koepäivänä. Avoin muille roduille paitsi seisoville lintukoirille.

Luokka C: Osallistumisoikeuden alaikäraja 15 kk viimeisenä koepäivänä. Avoin kaikille roduille paitsi dobermanneille, suursnautsereille ja seisoville lintukoirille.

Osallistumisoikeus on kaikilla puhdasrotuisilla rekisteröidyillä koirilla.

Koira saa osallistua kokeessa ainoastaan yhteen sarjaan, lukuun ottamatta valjakkoviestiä ja sprinttisarjoja. Ohjaaja voi osallistua kokeeseen kahdella koiralla, jos se koejärjestelyiden puolesta on mahdollista. Valjakkoviestiin voi osallistua sama ohjaaja ja koira, joka on jo samassa kokeessa aiemmin osallistunut yksilösarjaan, koira ei kuitenkaan saman päivän aikana. Mikäli valjakkoviesti järjestetään samana päivänä kuin yksilösarjat, yksilösarjaan jo osallistunut ohjaaja voi ohjata valjakkoviestissä eri koira. Mikäli valjakkoviesti järjestetään eri päivänä kuin yksilösarjat, voi ohjaaja ohjata valjakkoviestissä joko samaa koira kuin edellisen päivän yksilösarjassa tai eri koira. Sama ohjaaja tai koira voi osallistua valjakkoviestiin vain kerran / tapahtuma. Valjakkoviestille joukkueita voivat ilmoittaa Palveluskoiraliiton jäsenyhdistykset.

Valjakkohiihtokokeessa on sallittua vaihtaa ilmoitettua sarjaa tai osallistuvaa koira, jos se on koejärjestelyjen puolesta mahdollista. Ohjaaja ei kuitenkaan voi vaatia luokkien tai sarjojen muutosta. Sprinttihiihdossa ohjaaja voi osallistua kokeeseen useammalla koiralla, jos se koejärjestelyjen puolesta on mahdollista. Ohjaaja ja koira saavat osallistua saman päivän aikana ainoastaan yhden yhdistyksen/järjestön kokeisiin ja ohjaaja voi edustaa yhdessä kokeessa vain yhtä yhdistystä/järjestöä (myös kokeessa, joka järjestetään kahtena päivänä).

Valjakkohiihtoihin ei saa osallistua kiimaisella nartulla. Osallistuvan koiran ei tarvitse suorittaa käyttäytymiskoetta. Yhdeksän vuotta täyttäneestä koirasta tulee koepaikalla esittää eläinlääkärin todistus koiran fyysisen kunnon edellytyksestä osallistua kokeeseen. Todistus ei saa olla 14 vrk vanhempi ennen koiran ensimmäistä valjakkohiihtokauden koetta. Todistus on voimassa kauden loppuun.

Koulutustunnuksia ei valjakkohiihdoissa anneta.

Sarja	Osallistujat	Matka
Naiset, naru		5–10 km
Naiset 50, naru	Ikä määritetään kilpailupäivän mukaan	5–10 km
Miehet, naru		5–10 km
Miehet 50, naru	Ikä määritetään kilpailupäivän mukaan	5–10 km
Tytöt 14–18, naru	Ikä määritetään kilpailupäivän mukaan	5–10 km
Pojat 14–18, naru	Ikä määritetään kilpailupäivän mukaan	5–10 km
Viesti		3 x 5–10 km
Sprintti/miehet, naru		1–2,5 km
Sprintti/naiset, naru		1–2,5 km

Kilpailun järjestäjän ilmoittama matka on kokeen virallinen matka riippumatta erilaisista mittaustavoista.

Yleismääräyksiä

Valjakkohiihtoa valvoo kokeesta vastaava tuomari apunaan tarpeellinen määrä tuomareita. Ennen valjakkohiihtojen alkua kokeesta vastaava tuomari tai hänen määräämänsä tuomari tutustuu rataan ja hyväksyy sen. Kokeesta vastaava tuomari tai hänen määräämänsä tuomari valvoo valjakoiden lähtöä, maaliintuloa sekä valjakkoviestin vaihtoa. Ennen valjakkohiihtoa kokeesta vastaava tuomari tai hänen määräämänsä tuomari tarkastaa koirat ja niiden varusteet.

Epäedullisten kelien vallitessa on kokeesta vastaavalla tuomarilla oikeus lyhentää sarjojen matkoja. Kokeesta vastaava tuomari voi myös sallia suojatossujen käytön koirilla keliolosuhteiden niin vaatiessa.

Kovalla pakkasella (-17 astetta tai kylmempää) on valjakkohiihdot peruttava tai lähtöajankohtaa siirrettävä, jos on odotettavissa sään lauhtumista. Ratkaisut asiasta tekee kokeesta vastaava tuomari. Jokainen muutos aikataulussa ja lähtöajoissa tulee ilmoittaa osallistujille välittömästi.

Valjakon tulee kulkea merkittyä rataa. Oikomisesta, tai jos valjakko ei ole ohjaajan hallinnassa tai se on karannut yli 100 metriä, seuraa hylkäys. Ohjaaja saa hetkellisesti hiihtää valjakon vieressä vaikeissa paikoissa, kuten jyrkissä ylä- ja alamäissä. Alamäessä ohjaajalla on oikeus laskea hajareisin koiransa yllä pitäen kiinni valjaista, mikäli tarkoituksena on jarruttaa valjakon vauhtia. Koiraa ei kuitenkaan saa nostaa ilmaan. Ohjaajalla on oikeus riisua sukset irrottaessaan koiraa, jos se on tarttunut johonkin.

Pakotetta (piiskaa tms.) ei hiihdon jouduttamiseksi saa käyttää, eikä väsynyttä tai muuten halutonta koiraa saa pakottaa jatkamaan. Ohjaajan tulee keskeyttää suorituksensa, jos koira on loukkaantunut tai varusteet ovat vahingoittuneet siten, että koira voi loukkaantua.

Sivullisen henkilön tarkoituksellinen edessä hiihtäminen on kielletty. Lähdön jälkeen ohjaaja saa ottaa vastaan vain juottoapua. Avustaja saa pitää koiraa paikallaan ja juottaa sitä. Ohjaajan on kuitenkin itse pysäytettävä valjakko. Juottoasemia ei saa olla järjestäjän kieltämissä paikoissa.

Ohitustilanteissa edellä oleva ei saa estää ohittavaa. Ohitushetkellä ohjaajat vastaavat omista valjakoistaan.

Maaliin tultaessa ohjaaja saa siirtyä koiransa viereen n. 30 metriä ennen maaliviivaa, mutta ei saa ohittaa koiraa. Maaliin saapuvaa valjakkoa saa kutsua. Viheltäminen tai pillin käyttö on kielletty.

Kaikkien tuomareiden tulee valvoa koirien käytöstä koko kokeen ajan. Ihmiseen tai toiseen koiraan kohdistuvaan aggressiiviseen käytökseen on aina puututtava, ja aggressiivisten koirien suoritus on hylättävä. Tarvittaessa kokeesta vastaava tuomari voi esittää kilpailukielltoa aggressiivisesti käyttäytyvälle koiralle. Kuonokopan käyttö on kokeessa kielletty.

Varusteet

Koiralla tulee olla vetovaljaat, joihin on kiinnitetty vetoliina. Vetoliina tulee kiinnittää ohjaajan vetovyöhön, joka on varustettu avonaisella koukulla tai paniikkilukolla. Liinan tulee olla osin tai kokonaan joustavaa materiaalia. Sen kokonaispituuden tulee olla venytettynä 2,5–4 m mitattuna koiran takaosasta ohjaajan vetovyön lukkoon/koukkuun. Vetoliinan ohjaajan päässä ei saa olla lukkoa.

Ladut

Ladut tulee tehdä luisteluhiihtoon sopiviksi ja niin leveiksi, että ohittaminen on mahdollista. Liian jyrkkiä nousuja ja vaarallisia laskuja on vältettävä. Valjakon on voitava kulkea suurinta mahdollista nopeutta olematta silti vaarassa loukkaantua. Ladun tulee olla merkitty siten, että ohjaajan ei tarvitse olla epävarma oikeasta ladusta.

Latu ei saa ylittää liikennöityä tietä, ellei paikalla ole järjestäjän toimesta vartiota, joka tarvittaessa pysäyttää liikenteen. Tien ylitys ei saa vaurioittaa osallistujan varusteita. Jos matka suoritetaan useampana kierroksena, ei lähtö uudelle kierrokselle saa kulkea lähtö- eikä maalialueen kautta.

Lähtöjärjestys

Lähtö tapahtuu sarjoittain, joiden lähtöjärjestyksen määrää koetoimikunta. Mikäli on mahdollista, nopeimmat sarjat lähtevät ensin. Osallistujien lähtöjärjestys arvotaan sarjoittain. Arvonta suoritetaan järjestäjien toimesta ennen koepäivää. Valjakoiden lähtöväli sarjassa on 1 minuutti. Sarjojen lähtövälin määrää järjestäjä, mutta sen on kuitenkin oltava vähintään 1 minuutti.

Sarjat, joissa on vain vähän osallistujia, voidaan yhdistää kokeen sujuvuuden parantamiseksi, mutta tulokset määräytyvät kuitenkin sarjakohtaisesti.

Lähtö

Valjakon on oltava lähtöpaikalla hyvissä ajoin ennen lähtöaikaa. Lähtö- ja maalipaikalla saa olla yksi avustaja koiraa kohti. Koiran saa lähettää ohjaajan jalkojen välistä. Valjakon on oltava lähtöviivan takana lähtölupaan saakka. Lähtölupa valjakolle annetaan seuraavasti: 30 sekuntia ...10...5...4...3...2...1...”NYT”.

Valjakko, joka lähtee ennen lähtölupaa, kutsutaan takaisin uusimaan lähtö. Jos valjakko ei palaa takaisin, sen suoritus hylätään. Jos valjakko myöhästyy lähdöstä, on sille annettava mahdollisuus lähteä myöhemmin. Aika lasketaan kuitenkin alkuperäisestä lähtöajasta.

Lähdöstä myöhästyneen tai takaisinkutsutun valjakon täytyy lähteä viimeistään 30 sekuntia ennen oikealla ajalla lähtevää valjakkoa tai aikaisintaan 15 sekuntia tämän jälkeen.

Mikäli ohjaaja kaatuu ja koira karkaa, ei tarvitse mennä uudelleen lähtöviivan kautta.

Ajanotto

Aika otetaan käsiajanotolla täysinä sekunteina tai sähköisellä ajanotolla 0,1 sekunnin tarkkuudella. Aika alkaa valjakon ilmoitetusta lähtöajasta ja päättyy, kun koira(t) ja ohjaaja ovat ylittäneet maaliviivan. Jos kahdella tai useammalla valjakolla on sama loppuaika, ne saavat saman järjestyssijan.

Valjakkoviesti

Joukkueen kokoonpanon ilmoittaminen

Viestijoukkueen kokoonpano ja valjakoiden lähtöjärjestys on ilmoitettava järjestäjille viestiä edeltävänä päivänä mahdollisen yksilökilpailun jälkeen järjestäjän ilmoittamaan kellonaikaan mennessä. Viestijoukkue saa olla ns. sekajoukkue, eli siinä voi olla sekä miehiä että naisia. Samoin nuorten osallistuminen viestijoukkueeseen on sallittu. Joukkueen luokka määräytyy sen mukaan, mikä on joukkueen koirien korkein luokka (A, B, C). Viestin jokaisella osuudella on oltava eri koirat ja ohjaajat. Sama ohjaaja tai koira voi osallistua viestiin vain kerran / koe. Valjakkoviestille joukkueita voivat ilmoittaa Palveluskoiraliiton jäsenyhdistykset.

Lähtöpaikka

Valjakkoviestin lähtöpaikalla tulee jokaisella viestijoukkueella olla perinteisen hiihtotyylin lähtölatu. Lähtölatujen välien pitää olla vähintään 3 metriä ja pituuden 50 m.

Lähtölatujen jälkeen ladun tulee olla luisteluhiihtoon soveltuva ja sen tulee kaventua asteittain pääladuksi. Etäisyyden lähtöviivalta pääladun alkuun tulee olla sama kaikille joukkueille.

Lähtö

Kaikki ensimmäisen osuuden valjakot lähtevät samanaikaisesti. Koirat ja ohjaajat odottavat lähtölupaa lähtölinjan takana siten, että ohjaajat ovat koiriensa vieressä pitäen kiinni valjaista. Mikäli koira ei lähetetä ohjaajan jalkojen välistä, tulee koiran olla järjestäjän ilmoittamalla puolella.

Lähtettäjä, joka seisoo lähtöalueen puolessavälissä lähtöalueen sivussa, antaa lähtöluvan lipulla seuraavasti:

1. 30 sekuntia ennen lähtöä lähtettäjä nostaa kädessään olevan lipun sivulle.
2. 10 sekuntia ennen lähtöä lähtettäjä nostaa kädessään olevan lipun päänsä yläpuolelle
3. Lähtöhetkellä lähtettäjä heilauttaa lipun alas "NYT"-käskynä.

Varaslähdön sattuessa kutsutaan kaikki valjakot takaisin ja lähtö uusitaan. Lähtettäjä ilmoittaa varaslähdön heiluttamalla lippua päänsä yläpuolella. Jos sama valjakko ottaa varaslähdön kahdesti, kyseisen joukkueen suoritus hylätään. Ohjaaja pitää kiinni valjaista lähtöladun loppuun saakka, joka on merkitty lipuin tai jollakin muulla näkyvällä tavalla. Mikäli hän irrottaa otteensa aikaisemmin, hänen tulee pääladun alussa olevan valvojan määräyksestä palata lähtöviivan kautta uusimaan lähtö, nyt koeohjeiden mukaan.

Vaihtoaukea

Vaihtoaukealla tulee olla pituutta n. 30 m ja leveyttä vähintään 15 m. Noin 150 metriä ennen vaihtoaukeaa ja n. 100 metriä sen jälkeen tulee ladun olla niin leveä, että se mahdollistaa vähintään kahden osallistujan rinnakkaisen hiihtämisen luistelutyylillä.

Vaihtoaukean tulee olla selvästi merkitty suorakaiteen muotoon. Vaihtoaukealla saavat olla ainoastaan lähtövuorossa olevat valjakot, avustajat ja tarvittava määrä toimihenkilöitä. 50 metriä ennen vaihtoaukeaa on oltava selvä ladun ylittävä merkkilinja.

Tämän linjan ja vaihtoaukean välillä saavat olla ainoastaan saapuvan valjakon vastaanottajat.

Vaihto

Vaihtoon saapuva ohjaaja päästää valjakon irti vapauttamalla ohjausköyden. Tämän tulee tapahtua 50 metrin linjan ja vaihtoaukean välillä. Vastaanottajat ottavat valjakon kiinni tällä alueella. Ohjaaja jatkaa vaihtoalueelle, missä tapahtuu vaihto seuraavasti:

- Vaihtoon saapuva ohjaaja koskettaa kädellään lähtevän valjakon ohjaajaa.
- Lähtevän valjakon on pysyttävä vaihtoalueella, kunnes vaihto on tapahtunut ohjeiden mukaan.
- Mikäli vaihto tapahtuu väärin, kutsutaan sekä lähtevä valjakko että saapunut ohjaaja takaisin suorittamaan ohjeiden mukainen vaihto.
- Lähtevä valjakko ei saa siirtyä vaihtoalueelle ennen kuin saapuva valjakko on ilmoitettu tulevaksi.

Ajanotto

Aika otetaan lähettäjän antamasta lähtöluvasta siihen hetkeen, kun joukkueen viimeinen valjakko ohjaajineen ylittää maaliviivan. Valjakon vaihtoon saapumisaika otetaan, kun hiihtäjä saapuu vaihtoalueelle. Tämä aika on myös lähtevän valjakon lähtöaika.

Sprinttiluokat

Sprinttiluokkien kilpailumatka on 1 - 2,5 km/lähtö. Kussakin sprinttiluokassa tulee olla vähintään 1 osallistuja. Sprinttiluokat tulee suorittaa saman kilpailupäivän aikana. Kussakin luokassa on osallistujamäärästä riippuen 2 - 4 lähtöä.

Sprinttiluokkien latujen tulee olla luisteluhiihtoon sopivat ja riittävän leveät siten, että 3 valjakkoa mahtuu rinnakkain.

Sprinttiluokkia valvoo vastaavan tuomarin lisäksi riittävä määrä ratavalvojia. Ratavalvojana saa toimia valjakkohiihdon tuomari tai kortillinen koetoimitsija vastaavan tuomarin ohjeistamana.

Lähtötilanteessa valjakolla saa olla avustaja, joka avustaa valjakon hallinnassa lähtöön asti.

Maaliviivan takana tulee olla vähintään 10 metrin vapaa alue, jossa ei saa olla avustajia tai yleisöä. Maaliintulo määritetään koiran kirsusta. Suositellaan käytettäväksi maalikameraa.

Kunkin luokan ensimmäinen lähtö hiihdetään väliaikalähtönä, jolloin valjakot lähtevät 1 minuutin välein. 1 - 5 min ennen ensimmäisen valjakon lähtöä, lähetetään ladulle ns. nollavaljakko, joka kiertää kilpailuladun.

Aikojen perusteella kilpailijat jaetaan välieriin. Välieriin otetaan enintään 24 koiraa/luokka.

Mikäli koiria on luokassa 3 - 6, hiihdetään suoraan finaali (loppukilpailu).

Välierien ja finaalien startissa käytettäviä latuja tulee olla kuusi rinnakkain ja lähtöalueen pituus tulee olla vähintään 30 metriä. Latujen leveysvälin tulee olla 3 - 5 metriä.

Välierissä ja finaalissa valjakot lähtevät samanaikaisesti jokainen valjakko omalla ladulla joko porrastetusti tai viuhkan muodossa.

Aika-ajon nopeimmat ja välierien voittajat lähtevät lähimpänä lähtöviivaa. Lähdössä ohjaajan tulee pitää koiraa kiinni valjaista tai pannasta vähintään 30 metriä ja koiran tulee olla ohjaajan vasemmalla puolella tai jalkojen välissä. Alue, jossa koiran pannasta tai valjaista on pidettävä kiinni, merkataan rataan selvästi. Tuomarilla on oikeus hylätä hiihtäjän suoritus, jos ohjaaja irrottaa koiran liian aikaisin.

Lähtö tapahtuu samoin kuin valjakkoviestissä (30 sek...10 sek..."NYT").

Välierien määrä riippuu osallistujamäärästä. Kussakin lähdössä tulee olla 3 - 6 valjakkoa. Järjestäjä päättää erien määrän. Mikäli koiria on luokassa yli 12, on erä järjestettävä vähintään kolme, yli 18 valjakon luokissa on välieriä järjestettävä vähintään neljä.

Kahden välierän kilpailussa valjakot jaetaan eriin väliaikalähtöjen sijoituksien perusteella taulukon mukaan. Finaaliin pääsee erästä kaksi nopeinta. Jos valjakkoja on kahdeksan tai enemmän, pääsee finaaliin lisäksi kaksi valjakkoa välierän aikojen perusteella.

Viuhkan muodossa:

Erä 1			Erä 2			Finaali			
1.	3.		2.	4.	1.	2.			
7.	9.	11.	6.	8.	10.	12.	4.	5.	6.

Porrastetusti:

Erä 1			Erä 2			Finaali		
1.			2.		1.			
	3.			4.		2.		
		5.			6.		3.	
			7.			8.		4.
				9.			10.	5.
					11.			6.
						12.		

Kolmen välierän kilpailussa koirat jaetaan välieriin väliaikalähtöjen sijoituksien perusteella oheisen taulukon mukaan. Kilpailijoita 13 - 18. Ensimmäisistä välieristä jatkoon pääsee kaksi nopeinta ja lisäksi kaikista eristä yhteensä kaksi aikojen perusteella.

Ensimmäisten välierien koirien lähtöjärjestys:

Erä 1: 1, 4, 7, 10, 13, 16

Erä 2: 2, 5, 8, 11, 14, 17

Erä 3: 3, 6, 9, 12, 15, 18

Toisista välieristä pääsee finaaliin kaksi nopeinta ja kaksi aikojen perusteella.

Toisten välierien lähtöjärjestys:

Erä 1: 1, 3, 5, 7

Erä 2: 2, 4, 6, 8

Finaali: 1, 2, 3, 4, 5, 6

Neljän välierän kilpailussa kilpailijat jaetaan välieriin väliaikalähtöjen sijoituksien perusteella oheisen taulukon mukaan. Kilpailijoita 19 - 24. Ensimmäisistä välieristä jatkoon pääsee kaksi nopeinta ja lisäksi kaikista eristä yhteensä kaksi aikojen perusteella.

Ensimmäisten välierien lähtöjärjestys:

Erä 1: 1, 8, 9, 16, 17, 24

Erä 2: 4, 5, 12, 13, 20, 21

Erä 3: 2, 7, 10, 15, 18, 23

Erä 4: 3, 6, 11, 14, 19, 22

Toisista välieristä finaaliin pääsee kaksi nopeinta ja yhteensä kaksi aikojen perusteella.

Toisten välierien lähtöjärjestys:

Erä 1: 1, 3, 5, 7

Erä 2: 2, 4, 6, 8

Finaali: 1, 2, 3, 4, 5, 6

Mikäli välierässä tai finaalissa kaksi valjakkoa saapuu maaliin aivan samanaikaisesti, paremmuus ratkaistaan valjakoiden väliaikalähdön aikojen perusteella.

Mikäli valjakko ei etene koko rataa, suoritus hylätään. Jos valjakko estää tai muutoin häiritsee toisen valjakon suoritusta, häiritsevän valjakon suoritus hylätään ja tarvittaessa keskeytetään.